

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
Факультет журналістики
Кафедра соціальних комунікацій

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 14. ПРОФЕСІЙНА ТА КОРПОРАТИВНА ЕТИКА

для студентів

Освітньої програми:	Журналістика
Рівня вищої освіти:	другого (магістерського)
на здобуття освітнього ступеню:	магістра
за спеціальністю:	061 Журналістика
галузі знань:	06 Журналістика

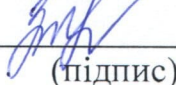
Рівне-2019

Робоча програма «Професійна та корпоративна етика»
галузі знань 06 Журналістика, спеціальності: 061 Журналістика

Розробник: **Золяк В.В.**, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри
соціальних комунікацій

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціальних комунікацій

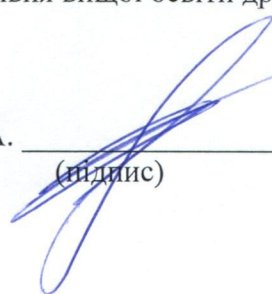
Протокол № 1 від 27 серпня 2019 року

Завідувач кафедри доц. Золяк В.В.
(підпис)

Схвалено навчально-методичною комісією факультету журналістики
Протокол № 1 від 30 серпня 2019 року

Голова проф. Мітчук О. А.
(підпис)

Гарант освітньої програми «Журналістика» зі спеціальності 061 «Журналістика» у галузі знань 06
«Журналістика» рівня вищої освіти другого (магістерського)

проф. Мітчук О. А.
(підпис)

@ Золяк В. В., 2019

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни			
		денна форма навчання	заочна форма навчання		
Кількість кредитів – 6/6	Рівень вищої освіти: другий (магістерський) Галузі знань: 06 Журналістика Спеціальність: 061 Журналістика	Обов'язковий освітній компонент			
Змістових модулів – 2		Рік підготовки:			
Загальна кількість годин (денна/заочна форми навчання) – 180/180		1-й		1-й	
		Семестр			
		1-й		1-й	
		Лекції			
		20 год.		10 год.	
		Практичні, семінарські			
		40 год.		20 год.	
		Лабораторні			
		–		–	
		Самостійна робота			
60 год.		150 год.			
Індивідуальні завдання:					
60 год.					
Вид контролю: залік					

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «Професійна та корпоративна етика» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Журналістика» підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 061 Журналістика галузі знань 06 «Журналістика».

Мета дисципліни – формування системи знань професійної моральної культури журналіста, який зобов'язаний дотримуватися вимог журналістської етики, свідомо формувати моральну культуру соціуму через ЗМІ й робити правильний моральний вибір у професійній діяльності.

Завдання курсу полягає в тому, щоб дати системні знання демократичних ціннісно-етичних орієнтирів, етичних вимог, закріплених у міжнародних, національних, корпоративних нормативних документах з журналістської етики, сформувати моральну свідомість журналістів, виробити навички дотримання професійних етичних вимог, виробити вміння врегульовувати моральні проблеми в професійній діяльності, а також підвищити моральну культуру майбутніх журналістів.

Під час лекційних та практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Професійна та корпоративна етика» студенти **набувають таких програмних компетентностей: ЗК (загальні компетентності), ФК (фахові компетентності).**

Загальні компетентності :

ЗК3. Здатність приймати обґрунтовані рішення, планувати час та управляти ним.

ЗК8. Здатність реалізувати свої права та обов'язки, як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК9. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної галузі.

Фахові компетентності :

ФК6. Здатність показувати свою відповідальність за розвиток професійного знання і практик та давати оцінку стратегічному розвитку команди.

ФК12. Здатність здійснювати професійну діяльність керуючись нормами українського та міжнародного законодавства у сфері медіа, дотримуючись принципів журналістської етики..

Результати навчання за дисципліною

Опанування дисципліною «Професійна та корпоративна етика» забезпечить наступні результати:

ПР 5. На основі здобутих знань уміти організувати роботу редакції в різних типах ЗМІ; формувати ефективну комунікаційну стратегію, організувати і контролювати командну професійну діяльність.

ПР 11. Реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, пропагувати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права прав і свобод людини і громадянина в Україні. Знати професійні стандарти роботи журналіста та застосовувати їх на практиці.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 1. Актуальність та значення журналістської моралі та етики.

1. Поняття «етика» і «мораль».
2. Етапи становлення журналістської етики в системі наук на основі теоретичних праць
Література: основна (1, 2, 3, 4,), додаткова (1,5,10)

Тема 2. Мета, функції професійної моралі журналіста

1. Мета, функції професійної моралі журналіста.
2. Особливості й значення моральної культури ЗМІ.

3. Гострі моральні проблеми в ЗМІ: дифамація, компромат, жорстокість, насильство, скандали, „джинса” (замовний матеріал), чорний піар, ксенофобія, втручання в приватне життя.
4. Складові індивідуальної моральної культури журналіста.

Література: основна (1, 2, 3, 4.), додаткова (1,7)

Тема 3. Нормативні джерела журналістської етики

1. Аналіз основних нормативно-правових документів, у царині професійної етики журналістів. Типологія документів з журналістської етики.
2. Міжнародні документи з журналістської етики та їх принципи.
3. Українські кодекси етики. Міжнародні кодекси етики.
4. Профспілки та інші медіаорганізації
5. Національні документи з журналістської етики та їх вимоги. Корпоративні документи з журналістської етики та їх вимоги. Редакційні кодекси етики.

Література: основна (1, 2, 3, 4.), додаткова (1,7)

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 4. Норми корпоративної етики журналіста

1. Поняття та особливості корпоративної етики журналіста.
2. Норми корпоративної етики журналіста. Етичні стосунки «журналіст-автор».
3. Етика службових стосунків журналіста і джерела інформації, адресата інформації, головного героя матеріалу, власника медіа, редактора, спонсора, рекламодавця.

Література: основна (1, 2, 3, 4.), додаткова (1,7)

Тема 5. Особливості дотримання етичних норм під час вербального або невербального спілкування

1. Мовленнєвий етикет журналіста
2. Правила вербального етикету.
3. Етикетні правила для журналіста-мовця, журналіста-слухача.
4. Етикет міміки і жестів журналіста. Особливості дрескоду журналіста.
5. Етикет вчинків, дій, поведінки у професійній діяльності журналіста

Література: основна (1, 2, 3, 4.), додаткова (1,7,10)

Тема 6. Етичні особливості спілкування у неформальних умовах.

1. Етичні норми для неформального спілкування. Види неформального спілкування журналістів.
2. Аморальність міміки, жестів, дрескоду та речевого етикету журналіста

Література: основна (1, 2, 3, 4.), додаткова (1,5)

Тема 7. Інформаційні права журналіста.

1. Доступ до інформації: фактичні можливості споживачів інформації та мас-медіа.
2. Основні засади свободи сучасних медіа. Зловживання свободою мас-медій.
3. Правовий захист журналістів. Інформація з обмеженим доступом.
4. Відповідальність журналіста та мас-медіа розповсюдження недостовірної інформації.

Література: основна (1, 2, 3, 4.), додаткова (6,7,8)

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	пр	лаб	Інд	с.р.		л	пр	Лаб	Інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.												

Тема 1. Актуальність та значення журналістської моралі та етики	22	2	4		8	8	24		2			22
Тема 2. Мета, функції професійної моралі журналіста	18	2	4		6	6	26	2	2			22
Тема 3. Нормативні джерела журналістської етики	22	4	6		6	6	26	2	2			22
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.												
Тема 4. Норми корпоративної етики журналіста	30	4	6		10	10	26	2	2			22
Тема 5. Особливості дотримання етичних норм під час вербального або невербального спілкування.	32	4	8		10	10	28	2	4			22
Тема 6. Етичні особливості спілкування у неформальних умовах	28	2	6		10	10	26	2	4			20
Тема 7. Інформаційні права журналіста	28	2	6		10	10	24		4			20
Разом за змістовим модулем												
Усього годин	180	20	40	–	60	60	180	10	20			150

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Актуальність та значення журналістської моралі та етики	4/2
2.	Мета, функції професійної моралі журналіста	4/2
3.	Нормативні джерела журналістської етики	6/2
4.	Норми корпоративної етики журналіста	6/2
5.	Особливості дотримання етичних норм під час вербального або невербального спілкування	8/4
6.	Етичні особливості спілкування у неформальних умовах	6/4
7.	Інформаційні права журналіста	6/4
	Разом	40/20 год.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
-------	------------	-----------------

1.	Актуальність та значення журналістської моралі та етики	8/22
2.	Мета, функції професійної моралі журналіста	6/22
3.	Нормативні джерела журналістської етики	6/22
4.	Норми корпоративної етики журналіста	10/22
5.	Особливості дотримання етичних норм під час вербального або невербального спілкування.	10/22
6.	Етичні особливості спілкування у неформальних умовах	10/20
7.	Інформаційні права журналіста	10/20
Всього		60/150

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Форми контролю	Література	Кількість балів
Змістовий модуль 1:				
Тема 1. Актуальність та значення журналістської моралі та етики. Поняття «етика» і «мораль». Етапи становлення журналістської етики в системі наук на основі теоретичних праць	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Опрацювати першоджерела.	Опитування, аналіз теоретичного матеріалу	<i>Література: основна (1, 2, 3, 4), додаткова (1,5,10)</i>	8
Тема 2. Мета, функції професійної моралі журналіста Мета, функції професійної моралі журналіста. Особливості й значення моральної культури ЗМІ. Гострі моральні проблеми в ЗМІ: дифамація, компромат, жорстокість, насильство, скандали, „джинса” (замовний матеріал), чорний піар, ксенофобія, втручання в приватне життя. Складові індивідуальної моральної культури журналіста	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття Огляд кількох наймасштабніших проєктів українських телеканалів, які не дотримуються законів професійної етики, що стосуються соціальної проблематики.	Опитування. Кейс-метод (аналіз журналістських ситуацій)	<i>Література: основна (1, 2, 3, 4), додаткова (1,7)</i>	8
Тема 3. Нормативні джерела журналістської етики Аналіз основних нормативно-правових документів, у царині професійної етики журналістів. Типологія документів з журналістської	Вивчення лекційного матеріалу. Опрацювання основних нормативно-правових документів, що стосуються професійної етики журналістів.	Опитування, аналіззавоєного матеріалу.	<i>Література: основна (1, 2, 3, 4), додаткова (1,7)</i>	10

<p>етики. Міжнародні документи з журналістської етики та їх принципи. Українські кодекси етики. Міжнародні кодекси етики. Профспілки та інші медіаорганізації Національні документи з журналістської етики та їх вимоги. Корпоративні документи з журналістської етики та їх вимоги. Редакційні кодекси етики.</p>				
<p>Змістовий модуль 2:</p>				
<p>Тема 4. Норми корпоративної етики журналіста Поняття та особливості корпоративної етики журналіста. Норми корпоративної етики журналіста. Етичні стосунки «журналіст-автор». Етика службових стосунків журналіста і джерела інформації, адресата інформації, головного героя матеріалу, власника медіа, редактора, спонсора, рекламодавця.</p>	<p>Вивчення лекційного матеріалу.</p>	<p>Опитування. Кейс-метод (аналіз журналістських ситуацій)</p>	<p><i>Література:</i> <i>основна (1, 2, 3, 4),</i> <i>додаткова (1,7)</i></p>	<p>8</p>
<p>Тема 5. Особливості дотримання етичних норм під час вербального або невербального спілкування Мовленнєвий етикет журналіста. Правила вербального етикету. Етикетні правила для журналіста-мовця, журналіста-слухача. Етикет міміки і жестів журналіста. Особливості дрескоду журналіста. Етикет вчинків, дій, поведінки у професійній діяльності журналіста</p>	<p>Вивчення лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття</p>	<p>Опитування. Кейс-метод (аналіз журналістських ситуацій)</p>	<p><i>Література:</i> <i>основна (1, 2, 3, 4),</i> <i>додаткова (1,7,10)</i></p>	<p>10</p>

Тема 6. Етичні особливості спілкування у неформальних умовах Етичні норми для неформального спілкування. Види неформального спілкування журналістів.	Вивчення лекційного матеріалу. Промоніторити дотримання етичних норм використання міміки та жестів телевізійними ведучими	Опитування. Аналіз творчого завдання	<i>Література:</i> <i>основна (1, 2, 3, 4),</i> <i>додаткова (1,5)</i>	8
Тема7 Інформаційні права журналіста Доступ до інформації: фактичні можливості споживачів інформації та мас-медіа. Основні засади свободи сучасних медіа. Зловживання свободою мас-медій. Правовий захист журналістів. Інформація з обмеженим доступом. Відповідальність журналіста та мас-медіа розповсюдження недостовірної інформації.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття Написання журналістського матеріалу.	Опитування. Аналіз творчого завдання	<i>Література:</i> <i>основна (1, 2, 3, 4),</i> <i>додаткова (6,7,8)</i>	8

8. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Тема 1. Актуальність та значення журналістської моралі та етики. Визначити актуальність та значення журналістської моралі та етики; етапи становлення журналістської етики в системі наук на основі теоретичних праць.

Тема 2. Мета, функції професійної моралі журналіста. Простежити, як сучасні медіа на практиці дотримуються норм професійної моралі. Створити власний журналістський матеріал та розмістити на різних медіа платформах

Тема 3. Нормативні джерела журналістської етики. . Класифікація джерел журналістської етики: за "географією" поширення (міжнародні, національні, корпоративні); за рівнем узагальнення вимог (декларації, кодекси, хартії, канони, принципи)

Тема 4. Норми корпоративної етики журналіста. Проаналізуйте корпоративні документи з журналістської етики (на вибір студента) та їх вимоги.

Тема 5. Особливості дотримання етичних норм під час вербального або невербального спілкування Проаналізуйте образ телевізійного ведучого, переваги та недоліки способів подачі ними інформації у контексті використання етичних норм в журналістиці. Підготувати мультимедійну презентацію дослідження

Тема 6. Етичні особливості спілкування у неформальних умовах. Офіційний та неофіційний етикет журналіста як вид професійного етикету: етикет вітання, знайомства, ділової розмови, етикетні правила інтерв'ю, прес-конференції, фуршету.

Тема7. Інформаційні права журналіста.. Проаналізувати п'ять найбільших українських медіа холдингів. На основі дослідженого медійного контенту однієї теми різними телеканалами із різними власниками визначити дотримання журналістами етичних норм.

Разом індивідуальної роботи – 60 годин.

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекції із застосуванням аудіо-візуальних засобів, самостійна робота з періодикою, он-лайн платформами, перегляд телебачення, прослуховування радіо, ділові ігри, навчальні диспути та дискусії, моделювання життєвих ситуацій, соціологічне дослідження, аналіз тематики сучасних ЗМІ, інтерв'ю, самооцінка.

10. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Індивідуальне опитування, фронтальне опитування, тестова перевірка знань, поточні контрольні роботи, підсумковий контроль (залік).

11. ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Зміст поняття етика, мораль, моральність.
2. Функції моралі у суспільстві.
3. Регулятивна функція моралі. Роль звичаю у суспільних відносинах.
4. Поняття моральної свідомості. Моральна норма й моральні принципи як елементи моральної свідомості.
5. Основні категорії етики.
6. Категорія справедливості в етичних ученнях.
7. Гідність і честь людини як особливе моральне ставлення в системі етичних знань.
8. Совість (сумління) як вияв моральної самосвідомості
9. Виникнення журналістської етики.
10. Професійна мораль журналіста, її особливості та функції.
11. Предмет, об'єкт і структура журналістської етики.
12. Поняття моральної культури журналіста.
13. Професійні цінності журналіста.
14. Поняття професійного обов'язку.
15. Поняття професійна відповідальність, професійна совість у професійній діяльності журналіста.
16. Класифікація джерел журналістської етики: за "географією" поширення (міжнародні, національні, корпоративні); за рівнем узагальнення вимог (декларації, кодекси, хартії, канони, принципи).
17. Міжнародні документи з журналістської етики та їх принципи.
18. Аналіз "Міжнародної декларації принципів поведінки журналістів" (МФЖ, 1954 р.)
19. Аналіз "Міжнародних принципів професійної етики журналістів" (1983 р.)
20. Національні документи з журналістської етики та їх вимоги.
21. Аналіз "Кодексу професійної етики українського журналіста" (2002 р.)
22. Аналіз "Етичного кодексу українського журналіста" (листопад 2006 р.).
23. Діяльність Комісії журналістської етики.
24. Корпоративні документи з журналістської етики та їх вимоги.
25. Редакційні кодекси етики.
26. Гуманізм – основа морального вибору журналіста. Місце людини в журналістському творі. Функції гуманізму в журналістиці.
27. Поняття приватного життя людини. Втручання журналіста у приватне життя особи.
28. Честь, гідність, ділова репутація особи в системі журналістської діяльності. Поняття моральної шкоди.
29. Поняття публічної персони. Висвітлення приватного життя публічних осіб.
30. Інформація про злочини та нещасні випадки: особливості відображення.
31. Загальні вимоги при роботі із інформацією.
32. Загальні принципи роботи з джерелами інформації: етичні вимоги.
33. Робота журналіста з чутками. Принципи відокремлення фактів від коментарів.
34. Журналіст і влада: специфіка взаємодії.

35. Висвітлення надзвичайних ситуацій і виняткових випадків.
36. Захист суспільної моралі у мас-медіа. ЗУ "Про захист суспільної моралі" (від 20 листопада 2003 р., №1296-IV)
37. Основні напрями державного регулювання обігу інформаційної продукції, що негативно впливає на суспільну мораль.
38. Захист неповнолітніх від негативного впливу продукції сексуального чи еротичного характеру.
39. Моральні цінності як синтез знань, почуттів, прагнень. Система особистих цінностей журналіста.
40. Поняття моральної культури журналіста.
41. Етичні цінності журналіста: свобода ЗМІ, правдивість, об'єктивність, чесність, порядність, соціальна відповідальність.
42. Особливості етикету журналіста.
43. Офіційний та неофіційний етикет журналіста як вид професійного етикету: етикет вітання, знайомства, ділової розмови, етикетні правила інтерв'ю, прес-конференції, фуршету тощо.
44. Методи прихованого збирання інформації. Метод маски
45. Методи прихованого збирання інформації. Фабрикування інформації.
46. Плагіат.
47. Етична проблема маніпулювання інформацією
48. Перевірка даних і виправлення помилок
49. Права і обов'язки журналіста під час виборчих перегонів
50. Етика службових стосунків журналіста і джерела інформації, адресата інформації, діючої особи матеріалу, власника ЗМІ, редактора, спонсора, рекламодавця.

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	40	100
8	8	10	8	10	8	8		

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорні конспекти лекцій.
2. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення.
3. ТЗН.
4. Навчальні демонстрації.

5. Комп'ютерне забезпечення.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА БАЗОВА

1. Журналістська етика: Посібник для підготовки до державного іспиту [Текст] Авт. кол. – За ред. В.П. Мостового та В.В. Різуна. – Київ, ТзОВ «ЗН УА», 2014. – 224 с.
2. Кузнецова О.Д. Професійна етика журналіста: посібник / О.Д.Кузнецова. Львів: ПАІС, 2007. - 246 с.
3. Кузнецова О.Д. Журналістська етика. Онлайнжурналістика // www.mediakrytyka.info/drukovani/merezheva-etyka-zhurnalistiv.html
4. Практикум із журналістської етики [Текст]: Навчальний посібник / Передм. В. П. Мостового. – В. Ф. Іванов, С. В. Штурхецький. – Під ред. проф. В. Ф. Іванова. – К. : видавець О.Зень, 2012. – 320 с

Додаткова література

1. Авраамов Д.С. Профессиональная этика журналиста: учебник / Д.С. Авраамов. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 2008. – С. 3-18.
2. Анисимов С.Ф. О крайней необходимости этического образования студентов в университете / С.Ф. Анисимов // Вестн. Моск. ун-та. – Сер. Филос. – 1996. – № 2. – С. 67-68.
3. Блен Б. Этические аспекты журналистики / Б.Блен // Междунар. жизнь. – 1993. – № 10. – С. 42–47.
4. Гор У. Органы саморегулирования // Путеводитель по саморегулированию СМИ: все вопросы и ответы / Под ред. А. Улен, Дж. Смита. – Вена: [б.изд.], 2008. – С. 37-50.
5. До дискусії про журналістську етику: збірник статей / За ред. І.О. Чемериса, Н.Л.Лігачової, Б.І. Глухівського. –К.: ІЕСП „Республіка”, 2002.
6. Лазутина Г.В. Профессиональная этика журналиста: учебник / Лазутина Г.В. – М.: Аспект Пресс, 2006. – 240 с.
7. Міжнародна федерація журналістів. Принципи доступу до інформації // Посібник з питань свободи вираження. – К.: [б.в.], 1999. – С. 217-218.
8. Свобода вираження поглядів та свобода ЗМІ за міжнародним законодавством // Посібник з питань свободи вираження. – К.: [б.в.], 1999. – С. 9-23.
9. Харасті М. Положительные стороны саморегулирования СМИ // Путеводитель по саморегулированию СМИ: все вопросы и ответы / Под ред. А. Улен, Дж. Смита. – Вена: [б.изд.], 2008. – С. 9-23.
10. Хлистун Г.Ю. Система саморегулювання преси в європейському регіоні // Публіцистика і політика // Зб. наук. пр. Вип. 3. – К.: Київ. ун-т ім. Т.Шевченка, Інститут журналістики, 2012. – С. 74-83.

15. Інформаційні ресурси

1. Лазутина Г. Профессиональная этика журналиста // [http:// www.gumer.info /bibliotek_Buks/Gurn/Lazut/3_2.php](http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Gurn/Lazut/3_2.php)
2. Ціннісно-етичне регулювання журналістської діяльності в Україні: Автореф. дис... д-ра філол. наук: 10.01.08 / О.Д. Кузнецова; Київ. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 1999. — 40 с. // <http://www.lib.ua-ru.net/inode/40135.html>
3. Кузнецова О.Д. Журналістська етика. Онлайн-журналістика // www.mediakrytyka.info/drukovani/merezheva-etyka-zhurnalistiv.html